

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 25.

Koosolek 8. augustil 1917 kubermangu lossi Valges saalis,
Tallinnas, Toompeal.

Ilmunud oli 30 maanõunikku: J. Koort, F. Mikkelsaar, Ar. Vallner, M. Kiirats, Hans Roos, T. Kuusik, H. Pöhl, Joh. Kukk, A. Palm, T. Laur, J. Reintam, J. Lasn, A. Podrätshik, A. Kurrikoff, Anna Leetsmann, Joh. Kurvits, J. Janu-son, J. Temant, Jul. Seljamaa, J. Raamot, N. Köstner, J. Kärner, A. Birk, A. Veiler, Aug. Kohver, K. Saral, H. Riberg, K. Ast, H. Kruus, H. Reiman.

Juhatas A. Vallner.

Protokolli kirjutas M. Kiirats.

Päevakord:

1. Hariduseosakonna eelnõu.
2. Tervishoiu-osakonna eelnõu.

1. Eestimaa koolivalitsuse ajutine korraldus.

Koolivalitsuse juhatuskirja arutamisel minnakse edasi. A. Vallner seletab, 18 paragrahvi arutamise puhul, et valla koolivalitsusele jääks täieline autonoomia ja kooliõpetajate kinnitamine jääks maakonnakoolivalitsuse alt ära, niisama ka kooliõpetajate lahtilaskmine. Ainult kooliõpetajate valimise või lahtilaskmise puhul tõstetud kaebtused tulevad maakonnakogu otsustada. P. Pöld seletab, et kooliõpetajate kinnitamine on selles mõttes üles seatud, et kooliõpetajaid kvalifitseerida.

J. Palm paneb ette punkt c) alt välja jätta sõna „revideerimine“. Seda mõtet toetab A. Leetsmann. P. Pöld ja A. Birk vaidlevad sellele vastu, tunnistades, et ilma revisjonita kool jääda ei või. Otsustatakse hääle enamusega (12 poolt, 7 vastu) „revideerimine“ paragrahvi sisse jätta.

§ 18 punkt 1) kohta teeb H. Kruus ettepaneku, et komisjoni ettepaneku asemele tuleks panna: „Kooliõpetajate valimise seaduslikkuse järelvalvamine“, mis 13 häälega 8 hääle vastu vastu võetakse. Selle kõrval võetakse ka endine punkt 1) vastu, parandusega „algajate“ järgmiselt: „algajate kooliõpetajate ametisse kinnitamine sellekohaste määruste järele“. Selle punkti redigeerimine antakse komisjonisse.

Tehtakse ettepanek, et § 20-s ettetoodud haridusnõukogu liikmete nimekiri mitte kinniseks ei otsustataks, vaid tema kokkuseadet võidakse ka täiendada. Otsustatakse hääle enamusega nõukogu kokkuseade nimekiri punkt k) tähega lõpetada.

Terve eelnõu võetakse parandustega vastu. (Vaata lisa nr. 1)

2. Asemiku Ukraina rahvaesitusesse saatmise küsimus.

K. Ast tuletab meelde, et Kiievis lähemal päevil Ukraina rahva esitus kokku astub, ja soovib sinna asemikku saata. Küsimus lükatakse õhtuse koosoleku päevakorda, mis kell 5 p. l. algab.

Koosolek lõppeb kell 3.15 min.

Ar. Vallner (*allkiri*).

J. Vilms (*allkiri*).

J. Temant (*allkiri*).

H. Kask (*allkiri*).

M. Kiirats (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Eestimaa koolivalitsuse ajutine korraldus.

I.

§ 1. Eestimaa koolivalitsuse üksusteks on:

- I. Maa koolivalitsus,
- II. maakonna koolivalitsus,
- III. valla koolivalitsus ja
- IV. linna koolivalitsus.

§ 2. Kihelkonna koolivalitsus kaotatakse ära ja tema all olevad koolid ja haridusasutused lähevad maakonna koolivalitsuse alla.

II.

§ 3. Maa koolivalitsus on maavalitsuse hariduseosakonnaks.

§ 4. Maa koolivalitsuse ülesandeks on rahvahariduse üldine korraldamine ja juhtimine koolis kui ka väljaspool kooli.

§ 5. Maavalitsuse hariduseosakond seisab kahest toimekonnast koos, nimelt:

- a) kultur-pädagogilisest ja
- b) majanduslisest.

Hariduseosakonna juhataja võib ühtlasi ka ühe toimekonna juhatajaks olla.

T ä h e n d u s: Esialgu võib osakonna juhataja ka mõlemaid toimekondi juhatada.

§ 6. Kultur-pädagogilises toimekonnas töötavad: toimekonna juhataja, maakoolinõunik(-ud), kes ühtlasi toimekonna asejuhatajaks on, ja sekretär.

§ 7. Majanduslikes toimekonnas töötab toimekonna juhataja, raamatupidaja, kes ühtlasi toimekonna asejuhatajaks on, ja tarviline arv abijõudusi.

§ 8. Maa-koolivalitsuse võimukonda käib:

a) valdade, maakondade ja linnade koolivalitsuse tegevuse koordineerimine;

b) üldine pädagogilise haridustöö juhtimine ja ülevaatus koolis ja väljaspool kooli;

c) teaduse, kunsti ja kirjanduse edendamise;

d) rahvaharidusesse puutuvate seaduste ja määruste kavatsemine Maanõukogule ettepanemiseks;

e) maa rahvahariduse eelarve kokkuseadmine, tarviliste kreditide nõutamine ning jaotamine;

f) ülemaalse tähtsusega koolide ja haridusasutuste kavatsuste ettepanemine Maanõukogule ja nende asutuste ülemjuhtimine;

g) õpejõudude ettevalmistamise ja edasiharimise toetamine;

h) õpeabinõude ja koolikirjanduse soetamise ergutamine ja toetamine;

i) järelevalvamine kooliseaduste ja määruste täitmise üle;

j) aruannete vastuvõtmine maakonna ning linnade koolivalitsustelt ja üldise aruande ettepanemine Maanõukogule koolide ning muude haridusasutuste tegevusest, oma enese kui ka üldisest haridustööst;

k) maakonna ja linnade koolivalitsuse asutuste tegevuse kohta käivate kaebuste ja protestide läbivaatamine ning otsustamine;

l) kooliõpetajate lõpulik ametist tagandamine;

m) kõikide asjade toimetamine, mis senise õpekonna valitsuse ja rahvakoolide direktioonide ärakaotamisel maakoolivalitsusele üleantakse ja mis Maanõukogu omalt poolt maakoolivalitsusele ülesandeks teeb.

§ 9. Maakoolivalitsuse toimekondade juhatajad, Maa koolinõunik(-ud), sekretärid ja tarvilised abijõud seatakse ametisse üldiste Maanõukogu määruste järele, mis maavalitsuse ametikohtade täitmise kohta käivad.

§ 10. Maa koolivalitsuse sisemine korraldus ja asjaajamise kord määratakse maavalitsuse poolt antavate juhatuskirjade läbi kindlaks.

§ 11. Üldiste juhtmõtete ülesseadmiseks haridustöö kohta tervel maal kutsub Maa koolivalitsus vähemalt kord aastas haridusnõukogu kokku.

§ 12. Haridusnõukogu liikmeiks on:

a) maavalitsuse hariduse osakonna juhataja;

b) maa koolivalitsuse toimekondade juhatajad;

c) maa-koolinõunik(-ud);

d) maakondade ja linnade koolivalitsuste esitajad, üks igast maakonnast ja igast linnast, kellel mitte maakonnaga ühist koolivalitsust ei ole;

e) 5 Maanõukogu esitajat;

f) maavalitsuse tervishoiu osakonna esitaja;

g) maavalitsuse tehnika toimekonna esitaja;

h) 7 organiseeritud kooliõpetajate esitajat: 2 algkoolide, 1 kõrgemate algkoolide, 1 keskkoolide, 1 seminaride ja 2 kutsekoolide poolt;

i) Maa kõrgemate õpeasutuste esitajad: igalt ühest üks;

j) 2 lastevanemate organisatsioonide esitajat;

k) 3 kunstiasutuste esitajat: muusika, dramatiline ja kujutava kunsti aladelt igalt ühest ühe kohta üks;

l) 2 haridusseltside liidu esitajat;

m) 1 kirjandusseltside liidu esitaja;

n) 1 karskusseltside keskliidu esitaja;

o) 1 raamatukogu-seltside liidu esitaja;

p) 2 linna tööliste kutseühisuste esitajat;

r) 2 maa tööliste kutseühisuste esitajat;

s) rahvusliste organisatsioonide esitajad: igast rahvusest üks;

t) 1 põllumeeste keskorganisatsioonide esitaja;

u) 1 ühistegeliste asutuste liidu esitaja ja

v) usutunnistuste esitajad: igalt ühest üks.

§ 13. Haridusnõukogu valib igaks koosolekute järguks enesele juhataja.

III.

§ 14. Maakonna koolivalitsus on maakonna valitsuse hariduse osakonnaks.

§ 15. Maakonna koolivalitsuse ülesandeks on rahvahariduse korraldamine ja juhtimine maakonna piirides.

§ 16. Maakonna koolivalitsuse eesotsas seisab maakonna nõukogu poolt valitud maakonna valitsuse hariduse osakonna juhataja.

§ 17. Maakonna valitsuse hariduse osakonnas töötavad, peale juhataja, koolinõunik(-ud) ja osakonna sekretär.

§ 18. Maakonna koolivalitsuse võimukonda käib:

a) maakonna koolide ja muude haridusasutuste korralduse kava valmistamine, maakonna nõukogule kinnitamiseks ettepanemine ja nende asutuste võrgu loomine;

b) õpeasutuste registreerimine;

c) maakonna kogukondlike ja omavalitsuse ainelise toetuse osaliste koolide ja haridusasutuste tegevuse kokkukõlasse viimine, ülevaatus ja revideerimine;

d) valvamine erakoolide üle sellekohaste juhatuskirjade järele;

e) maakonna koolides normalõpekava maksmapanek teatavate üleüldiste nõudmistega piirides;

f) ettepanekute tegemine maakonna nõukogule uute koolide ning haridusasutuste avamise, olemasolevate uuenduse või lõpetamise ja muude haridusliste tarviduste kohta maakonnas;

g) valdade poolt tehtud ettepanekute läbivaatamine ja nende teostamiseks tarviline kredidi nõutamine;

h) maakonna koolivalitsuse alla kuuluvate koolide ja teiste haridusasutuste eelarvete kinnitamine;

i) koolide ja muude haridusliste asutuste aruannete läbivaatamine;

j) maakonna hariduse arvustiku pidamine;

k) aruandmine maakonna nõukogule ja maakoolivalitsusele omast tegevusest ja hariduse seisukorrast maakonnas;

l) kooliõpetajate valimise seaduslikkuse järele valvamine;

m) algajate kooliõpetajate ametisse kinnitamine sellekohaste määruste järele;

n) maakonna koolivalitsuse alla kuuluvate asutuste ja isikute vastu tõstetud kaebuste läbivaatamine;

o) ettepaneku tegemine maa koolivalitsusele kooliõpetaja lahtilaskmise kohta ja tema esialgne kõrvaldamine ametist;

p) maakonna omavalitsuse poolt ülevalpeetavate koolide ja teiste haridusasutuste ülemjuhtimine;

r) seniste kroonu ja kogukondlike õpeasutuste ülevõtmine ja edasiandmine vastavatele asutustele sellekohaste määruste järele;

s) kõikide muude asjade korraldamine, mis senise õpevalitsuse ja kihelkonna koolikonventide kaotuse puhul maakonna omavalitsusele üle antakse;

t) maakonna nõukogu otsuste täitmine rahvahariduse asjus.

§ 19. Maakonna koolivalitsuse koolinõunik(-ud), sekretär ja tarvilised abijõud seatakse ametisse üleüldiste maakonna nõukogu määruste järele, mis maakonnavalitsuse ametikohtade täitmise kohta käivad.

§ 20. Maakonna koolivalitsuse sisenemine korraldus ja asjaajamise kord määratakse maakonna valitsuse poolt antavate juhatuskirjade läbi kindlaks.

§ 21. Üleüldiste juhtmõtete ülesseadmiseks hariduse asjus maakonnas kutsub maakonna koolivalitsus tarvidust mööda vähemalt kord aastas maakonna haridusnõukogu kokku.

§ 22. Haridusnõukogusse kuuluvad:

a) maakonnavalitsuse hariduse osakonna juhataja;

b) koolinõunik(-ud);

c) 5 valla koolivalitsuste esitajat;

d) 1 linna(-de) esitaja;

e) 3 maakonna nõukogu liiget;

f) 3 kooliõpetajate esitajat: üks algkoolide, üks keskkoolide ja üks kutsekoolide poolt;

g) maakonnavalitsuse tervishoiu osakonna esitaja;

h) rahvusliste organisatsioonide esitajad: iga rahvuse kohta üks;

i) 1 hariduse seltside esitaja;

j) 1 põllumeeste seltside esitaja;

k) 1 kunstiasutuste esitaja;

l) 1 lastevanemate organisatsioonide esitaja;

m) 1 linna tööliste ametiühisuste esitaja ja

n) 1 maa tööliste ametiühisuste esitaja.

§ 23. Maakonna haridusnõukogu valla omale igaks istumise järguks juhatus.

IV.

§ 24. Valla koolivalitsuse eesotsas seisab vallanõukogu poolt valitud koolivanem. Tema otsekoheselt juhatusel töötab valla haridustoimekind.

§ 25. Valla haridustoimekinda liikmeks on:

a) koolivanem,

b) 1 vallas töötavate kooliõpetajate esitaja ja

c) 1 valla koolide hoolekogude esitaja.

§ 26. Valla koolivalitsuse ülesandeks on:

a) koolide asutamise eest hoolekandmine vastavalt laste arvule ja asupaikadele ja kooli ehitusseaduse määrustele ning nende sisseseade muretsemine ja korrahoidmine;

b) koolide ja teiste haridusliste ettevõtete eelarve kokkuseadmine, selle täitmiseks tarviline kredidi nõutamine ja otsustarbekohane tarvitamine ja kooliõpetajatele palga väljamaksmine;

c) valla haridusarvustiku pidamine;

d) hoolekandmine, et kõik kooliealised lapsed koolis käiks;

e) koduõpetuse ja lasteaedade korraldamine;

f) raamatukogude, lugemisetubade avamine, kursuste, õpereiisude toimepanemine, õpejõudude edasiharimise püüete toetamine;

g) aruandmine valla nõukogule ja maakonna koolivalitsusele omast tegevusest ja hariduse seisukorrast vallas.

§ 27. Valla koolide üleüldiste tarviduste selgitamiseks ja nende täitmiseks abinõude otsimiseks ning kooliõpetajate kandidaatide valimiseks astub vähemalt kaks kord aastas, koolivalitsuse kutsel, valla haridusnõukogu kokku.

§ 28. Valla haridusnõukogusse kuuluvad:

- a) haridustoimekonna liikmed;
- b) valla nõukogu esitajad: iga 5 liikme kohta üks;
- c) kõik vallas töötavad kooliõpetajad ja

d) koolide hoolekogude esitajad: iga kooli kohta üks.

§ 29. Valla haridusnõukogu valib omale igaks istumisejärguks juhatuse.

§ 30. Valla haridusnõukogu määrab isiku, kellel õigus on vallas asuvates koolides õpetuseandmist pealtkuulamas käia.